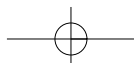
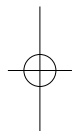
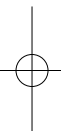


# MIJN VERLOREN DOCHTER



*Van dezelfde auteur:*

Het huis aan het water  
In het daglicht  
Twee zusjes  
Alice, het wolvenmeisje  
Wie naar de sterren grijpt  
De kleuren van de nacht  
De wintertuin

Kristin Hannah

MIJN VERLOREN  
DOCHTER



the house of books

*Oorspronkelijke titel*

The things we do for love

*Uitgave*

Ballantine Books, New York

Copyright © 2004 by Kristin Hannah

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2005 by The House of Books,  
Vianen/Antwerpen

*Vertaling*

Annemarie Verbeek

*Omslagontwerp*

Riverside Studio

*Omslagdia*

istockphoto.com

*Opmaak binnenwerk*

ZetSpiegel, Best

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 443 3770 9

NUR 302

*Wederom voor Benjamin en Tucker*

*Voor goede vrienden: Holly en Gerald, Mark en Monica, Tom en Lori, Megan en Kany, en Steve en Jill.*

*En tot slot gaat mijn speciale dank uit naar Linda Marrow, die veel meer heeft gedaan dan van haar werd verlangd.*

*De dingen veranderen niet; wij veranderen.*  
– Henry David Thoreau

# 1

Het was druk in de straten van West End op deze onverwacht zonnige dag. Overal in het stadje stonden moeders in deuropeningen, met hun hand als een scherm boven hun ogen, te kijken naar hun kinderen die aan het spelen waren. Iedereen wist dat er binnen afzienbare tijd – waarschijnlijk morgen al – een melkachtige nevel over de hemel zou kruipen die het blauw bedekte, het tere zonnetje uitwiste, en dat het opnieuw zou gaan regenen.

Het was tenslotte mei aan de kust langs de Stille Oceaan in het noordwesten. Regen in deze maand was net zo'n vast gegeven als spoken die op eenendertig oktober over straat zwierven en de zalm die van zee terug naar huis kwam.

'Het is warm, zeg,' zei Conlan vanaf de bestuurdersstoel van de glanzende BMW-sportwagen. Het was het eerste dat hij in bijna een uur zei.

Hij probeerde alleen maar een gesprek op gang te brengen. Angie moest nu de bal terugkaatsen, bijvoorbeeld iets zeggen over de prachtige haagdoorns die in bloei stonden. Maar de gedachte was nog niet bij haar opgekomen of hij putte haar al uit. Binnen een paar korte maanden zouden die kleine groene blaadjes gaan krullen en zwart worden; door de koude nachten zou de kleur eruit wegvloeien en vervolgens zouden ze onopgemerkt van de boom vallen.

Als je het zo bekeek, wat had het dan voor zin om zo'n vluchtig moment op te merken?

Ze keek uit het raampje naar haar geboorteplaats. Ze was voor het eerst in maanden terug. Hoewel West End maar tweehonderd kilometer van Seattle lag, was ze die afstand blijkbaar in gedachten gaan overdrijven. Hoeveel ze ook van haar familie hield, ze had het

moelijk gevonden om uit haar eigen huis weg te gaan. Daar, in de buitenwereld, waren overal baby's.

Ze reden het oude deel van de stad binnen, waar achter elkaar Victoriaanse huizen op kleine stukjes gazon waren gebouwd. Enorme, bladerrijke esdoorns omzoomden de straat en wierpen een rijk kantwerk van licht op het asfalt. In de jaren zeventig was deze buurt het hart van het stadje geweest. Er waren toen overal kinderen, die op hun Big Wheels- en Schwinn-fietsen van het ene huis naar het andere karden. Er waren iedere zondag na de kerk straatfeesten en in iedere achtertuin werd meidenvangertje gespeeld.

In de jaren tussen toen en nu was dit deel van de stad veranderd, en de oude buurten waren in een toestand van stilte en verwaarlozing geraakt. De hoeveelheid zalm in de rivieren was teruggelopen en de houtindustrie was zwaar getroffen. Mensen die ooit van het land en de zee hadden geleefd waren verdrongen, vergeten; nieuwe bewoners bouwden hun huizen in groepjes bij elkaar, in wijken die vernoemd waren naar dezelfde bomen die ze gekapt hadden.

Maar hier, op dit kleine stukje van Maple Drive, was de tijd stil blijven staan. Het laatste huis van de straat zag er nog net zo uit als het er veertig jaar lang had uitgezien. De witte verf was smetteloos; de smaragdgroene rand fonkelde. Geen enkel onkruid had ooit de kans gekregen om zich in het gazon te nestelen. Angies vader had vier decennia lang voor dit huis gezorgd; het was zijn oogappel geweest. Iedere maandag, na een weekend lang hard gewerkt te hebben in het familierestaurant, besteedde hij een volle dag aan het onderhoud van huis en tuin. Sinds zijn dood had Angies moeder geprobeerd die gewoonte vol te houden. Het was haar troost geworden, haar manier om de band te onderhouden met de man van wie ze bijna vijftig jaar had gehouden, en wanneer het zware werk haar te veel werd, stond er altijd wel iemand klaar om een handje toe te steken. Dat soort hulp, bracht mamma hen vaak in herinnering, was het voordeel van het hebben van drie dochters. Haar beloning, beweerde ze, voor het overleven van hun puberteit.

Conlan parkeerde langs de stoepwand. Terwijl de kap van de sportwagen na een druk op de knop dichtgleed, keek hij naar Angie. 'Weet je zeker dat je dit aankunt?'

'Ik ben hier toch?' Ze keek hem eindelijk aan. Hij was uitgeput; ze zag er een glimp van in zijn ogen, maar wist dat hij verder niets zou zeggen, niets zou zeggen dat haar kon herinneren aan de baby



die ze een paar maanden geleden verloren hadden.

Ze zaten zwijgend naast elkaar. De airconditioning maakte een zacht sissend geluid.

De oude Conlan zou zich nu naar haar toegebogen hebben en haar een kus hebben gegeven, gezegd hebben dat hij van haar hield, en die paar tedere woordjes zouden haar gered hebben, maar tegenwoordig konden ze dat soort troost niet meer opbrengen. De liefde die tussen hen had bestaan, leek heel ver weg, zo verbleekt en verloren als haar jeugd.

‘We zouden nu meteen weg kunnen gaan. Zeggen dat de auto kapot was gegaan,’ zei hij, in een poging de man te zijn die hij ooit was, de man die zijn vrouw aan het lachen kon krijgen.

Ze keek hem niet aan. ‘Ben je gek! Ze vinden allemaal toch al dat we te veel voor deze auto betaald hebben. Bovendien weet mamma al dat we hier zijn. Ze mag dan met dode mensen praten, maar ze heeft het gehoor van een vleermuis.’

‘Ze staat in de keuken tienduizend cannoli voor twintig mensen te maken. En je zusters hebben hun mond niet meer dichtgedaan sinds ze binnengekomen zijn. We zouden in het tumult kunnen ont-snappen.’ Hij glimlachte. Een ogenblik lang voelde alles normaal tussen hen, alsof er geen boze geesten in de auto rondwaarden. Ze wou dat het een lichtheid was die zou blijven.

‘Livvy heeft drie ovenshotels gemaakt,’ mompelde ze. ‘Mira heeft waarschijnlijk een nieuw tafelkleed gehaakt en voor ons allemaal bijpassende schorten gemaakt.’

‘Vorige week heb je twee verkoopvergaderingen en de opname van een reclamefilmpje gehad. Het is zonde van je tijd om te koken.’

Arme Conlan. Veertien jaar getrouwd en hij begreep nog steeds niet hoe de familie DeSaria in elkaar zat. Koken was meer dan een baan of een hobby; het was meer een soort betaalmiddel en Angie was platzak. Haar vader, die ze had aanbeden, had het geweldig gevonden dat ze niet kon koken. Hij zag het als een brevet van succes. Als immigrant die met vier dollar op zak naar dit land was gekomen en zijn brood verdiende met het voeden van andere immigrantenfamilies, was hij er trots op geweest dat zijn jongste dochter haar geld verdiende met haar hoofd in plaats van met haar handen.

‘Laten we maar gaan,’ zei ze, omdat ze niet aan pappa wilde denken.

Angie stapte uit en liep naar de kofferbak. Deze ging geluidloos

open en er werd een smalle kartonnen doos zichtbaar. In de doos zat een buitensporig goedgevulde chocoladecake van de Pacific Dessert Company en een hemelse citroencake. Ze boog zich voorover om de doos te pakken, wetend dat er wel kritiek zou komen op het feit dat ze niet kon koken. Als jongste dochter – de ‘prinses’ – had ze altijd mogen kleuren of aan de telefoon hangen of tv kijken terwijl haar zusters in de keuken bezig waren. Geen van haar zusters liet haar ooit vergeten dat pappa haar genadeloos verwend had. Als volwassenen werkten haar zussen nog steeds in het familierestaurant. Dat was écht werk, zeiden ze altijd, in tegenstelling tot Angies carrière in de reclamewereld.

‘Kom,’ zei Conlan terwijl hij haar een arm gaf.

Ze liepen de betonnen oprit op, langs de fontein met de Heilige Maagd, en vervolgens de trap op. Er stond een beeld van Christus bij de deur, zijn handen uitgestoken bij wijze van begroeting. Iemand had een paraplu aan zijn pols gehangen.

Conlan klopte halfslachtig aan en deed de deur open.

Het huis rammelde van de herrie – luide stemmen, kinderen die de trap op en af renden, ijsemmers die opnieuw gevuld werden, gelach. Ieder meubelstuk in de hal was begraven onder een laag jassen en schoenen en lege dozen waar eten in gezeten had.

De woonkamer was vol kinderen die met spelletjes bezig waren. Candy Land voor de kleinsten, terwijl de oudere kinderen zaten te kaarten. Haar oudste neefje, Jason, en haar nichtje Sarah zaten bij de televisie met hun Nintendo te spelen. Toen Angie binnenkwam, gilden de kinderen en zwermden om haar heen, strijdend om haar aandacht. Al sinds hun eerste herinneringen was zij de tante die bij hen op de grond kwam zitten om te spelen met het speelgoed dat op dat moment ‘in’ was. Ze zette nooit hun muziek zachter of zei nooit dat een film niet geschikt voor hen was. Wanneer iemand er naar vroeg, zeiden ze altijd dat tante Angie ‘vet gaaf’ was.

Ze hoorde Conlan achter zich, terwijl hij met Mira’s man, Vince, stond te praten. Er werd een borrel ingeschonken. Ze baande zich een weg door de verzameling kinderen en liep de gang door naar de keuken.

Ze bleef in de deuropening staan. Mamma stond bij het enorme slagersblok in het midden van het vertrek deeg uit te rollen. De helft van haar gezicht was bedekt met bloem dat ook als een waas over haar haar lag. Haar bril – een overblijfsel uit de jaren zeventig – had

glazen zo groot als schotels en vergrootte haar bruine ogen. Er stonden zweetdruppeltjes op haar voorhoofd die over haar bebloemde wangen gleden en als kleine dotjes deeg op haar boezem belandden. In de vijf maanden na het overlijden van pappa was ze te veel afgevallen en ze was opgehouden haar haar te verven. Het was nu zo wit als sneeuw.

Mira stond bij het fornuis en gooide gnocchi in een pan kokend water. Van achteren gezien was ze net een meisje. Zelfs nadat ze vier kinderen had gekregen zag ze er nog steeds frêle uit, bijna als een vogeltje, en aangezien ze vaak de kleren van haar tienerdochter droeg, leek ze tien jaar jonger dan haar eenenveertig jaar. Vanavond had ze haar lange zwarte haar in een vlecht die bijna tot aan haar middel kronkelde. Ze droeg een zwarte heupbroek met wijde pijpen en een rode kabeltrui. Ze was aan het praten – dat was geen verassing; ze was altijd aan het praten. Pappa zei altijd als grapje dat zijn oudste dochter klonk als een keukenmachine op de hoogste stand.

Livvy stond links van haar verse mozzarella te snijden. Ze zag eruit als een balpen in haar strakke zwarte jurk. Het enige dat hoger was dan haar hakken was de toren van haar getoupeerde haar. Lang geleden was Livvy halsoverkop uit West End vertrokken omdat ze zeker wist dat ze model kon worden. Ze was in Los Angeles gebleven tot het zinnetje 'Kunt u zich nu uitkleden?' deel ging uitmaken van ieder sollicitatiegesprek. Vijf jaar geleden, kort na haar vierendertigste verjaardag, was ze naar huis gekomen, verbitterd over haar gebrek aan succes, verslagen door alle inspanningen, met in haar kielzog twee kleine zoontjes die waren verwekt door een man die niemand van de familie ooit gezien of ontmoet had. Ze was in het familierestaurant gaan werken, maar ze vond het niet leuk. Ze zag zichzelf als een meisje uit de grote stad dat in een dorp opgesloten zat. Nu was ze getrouwd – opnieuw; er was vorige week een haastige plechtigheid in de Chapel of Love in Las Vegas geweest. Iedereen hoopte dat Salvatore Traina – driemaal is scheepsrecht – haar eindelijk gelukkig zou maken.

Angie glimlachte. Ze had zo'n groot deel van haar tijd in die keukens met die drie vrouwen doorgebracht, dit zou altijd thuis zijn. In mamma's keuken was je veilig en warm en bemind. Hoewel haar zussen een ander soort leven hadden gekozen en de neiging hadden zich te vaak met elkaars keuzes te bemoeien, waren ze als de dra-

den van een touw. Wanneer ze samenkwamen, waren ze onbreekbaar. Ze voelde de behoefte er weer deel van uit te maken; ze had te lang in haar eentje zitten treuren.

Ze stapte de keuken binnen en zette de doos op tafel. ‘Hé, jongens.’

Livvy en Mira kwamen op haar afgestormd en sloten haar in een omhelzing die rook naar Italiaanse kruiden en parfum uit de drogistrij. Ze hielden haar stevig in hun armen; Angie voelde de natigheid van tranen in haar hals, maar er werd niets anders gezegd dan ‘Fijn dat je weer thuis bent.’

‘Bedankt.’ Ze trok haar zussen nog één keer tegen zich aan en ging toen naar mamma die haar armen uitstak. Angie stapte in de warmte van die omhelzing. Zoals altijd rook mamma naar tijm, Tabu-parfum en Aqua Net-haarspray. De geuren van Angies jeugd.

Mamma omhelsde haar zo stevig dat Angie naar adem snakte. Lachend probeerde ze een stap achteruit te doen, maar mamma bleef haar vasthouden.

Angie verstijfde automatisch. De laatste keer dat mamma Angie zo stevig had vastgehouden, had ze gefluisterd, *Probeer het nog maar een keer. God zal je nog een baby geven.*

Angie maakte zich los uit de omhelzing. ‘Nee,’ zei ze terwijl ze probeerde te glimlachen.

Dat was voldoende – die zachte smeekbede. Mamma pakte de kaasrasp voor de parmezaanse kaas en zei: ‘Het eten is klaar. Mira, zorg ervoor dat de kinderen aan tafel gaan zitten.’

In de eetkamer konden met gemak veertien mensen zitten en vanavond waren het er vijftien. Een stokoude mahoniehouten tafel, die vanuit het oude vaderland hier mee naartoe was genomen, stond midden in een grote raamloze kamer met roze en bordeauxrood behang. Een uitbundig houten kruis hing aan de muur naast een portret van Jezus. Volwassenen en kinderen zaten stijf tegen elkaar rond de tafel. Dean Martin zong in de andere kamer.

‘Laten we bidden,’ zei mamma zodra iedereen zat. Toen het niet onmiddellijk stil was, gaf ze oom Francis een draai om zijn oren.

Francis liet zijn kin zakken en deed zijn ogen dicht. Iedereen volgde en begon te bidden. Hun stemmen vloeiden samen tot één stem: ‘Heer, zegen ons en deze gaven, die wij van uw mildheid zullen ontvangen. Door Christus, onze Heer. Amen.’

Toen het gebed afgelopen was, stond mamma snel op en hief haar

glas. 'Laten we nu drinken op Sal en Olivia.' Haar stem trilde, haar mond beefde. 'Ik weet niet wat ik moet zeggen. Een toast uitbrengen is mannenwerk.' Ze ging abrupt zitten.

Mira legde even haar hand op mamma's schouder en stond op. 'We verwelkomen Sal in onze familie. Dat jullie tweeën de liefde mogen vinden die mamma en pappa hadden. Dat jullie volle kasten en warme slaapkamers en –' Ze zweeg even. Haar stem klonk zachter. '– veel gezonde baby's mogen krijgen.'

In plaats van gelach en geklap en klinkende glazen werd het stil.

'Ik ben niet zwanger,' zei Livvy snel. 'Maar... we proberen wel.'

Angie slaagde erin een glimlach te voorschijn te toveren, ook al was hij bibberig en flauw en hield hij niemand voor de gek. Iedereen keek naar haar en vroeg zich af of ze wel tegen nog een baby in de familie zou kunnen. Ze deden allemaal zo hun best om haar niet te kwetsen.

Ze hief haar glas. 'Op Sal en Livvy.' Ze sprak snel, hopend dat ze zouden denken dat het tranen van vreugde waren. 'Dat jullie maar veel gezonde baby's mogen krijgen.'

Gesprekken kwamen weer op gang. Aan tafel werd het een tumult van kletterende vorken en messen die over porselein schraapten en gelach. Hoewel deze familie iedere feestdag en twee maandagen in de maand bijeenkwam, hadden ze altijd wel iets tegen elkaar te zeggen.

Angie keek de tafel langs. Mira vertelde mamma enthousiast over een geldinzamelingsactie op school waar hapjes voor gemaakt moesten worden; Vince en oom Francis zaten te bekvechten over de wedstrijd tussen de Huskies en de Ducks van vorige week; Sal en Livvy kusten elkaar zo nu en dan; de jongste kinderen zaten erwtjes naar elkaar te schieten en de oudere kinderen zaten te kibbelen over wat beter was: Xbox of Playstation. Conlan vroeg tante Giulia naar de nieuwe heup die ze binnenkort zou krijgen.

Angie kon zich op helemaal niets concentreren. Ze kon zeker niet zomaar over koetjes en kalfjes praten. Haar zus wilde een baby en dus zou het gebeuren. Livvy zou waarschijnlijk zwanger worden tussen Jay Leno en het journaal. *O jee, mijn pessarium vergeten.* Zo ging dat bij haar zusters.

Na het eten, terwijl Angie stond af te wassen, zei niemand iets tegen haar, maar iedereen die langs de gootsteen kwam, kneep even in haar schouder of gaf een kus op haar wang. Iedereen wist dat er

geen woorden meer waren. Er was in de loop der jaren zo veel gehoopt en gebeden dat ze hun glans hadden verloren. Mamma brandde nu al bijna tien jaar een kaarsje in St. Cecilia en toch zouden Conlan en Angie vanavond alleen in de auto zitten, een stel dat zich nooit had weten te vermeerderen tot een gezin.

Ten slotte kon ze er niet meer tegen. Ze smeed de theedoek op tafel en ging naar haar oude slaapkamer. In het lieve kleine kamer-tje, nog steeds met het behang van rozen en witte mandjes, stonden twee bedden met een roze spreij met ruches. Ze ging op het voeteneinde van haar bed zitten.

Ironisch genoeg had ze een keer op deze zelfde vloer geknield en gebeden dat ze niet zwanger zou zijn. Ze was toen zeventien en had verkering met Tommy Matucci. Haar eerste liefde.

De deur ging open en Conlan kwam naar binnen. Haar grote, zwartharige Ierse man zag er belachelijk misplaatst uit in haar kleine meisjeskamer.

‘Het gaat wel,’ zei ze.

‘Ja, dat zal wel.’

Ze hoorde de verbittering in zijn stem, voelde zich erdoor gestoken. Maar ze kon er niets aan doen. Hij kon haar niet troosten; God wist dat dat vaak genoeg bewezen was.

‘Je moet hulp zoeken.’ Hij zei het op vermoeide toon, en dat was geen wonder. De woorden waren oud.

‘Het gaat wel.’

Hij staarde lange tijd naar haar. In de blauwe ogen die haar ooit aanbidde hadden aangekeken, lag nu een bijna onverdraaglijke verslagenheid. Zuchtend draaide hij zich om, liep de kamer uit en trok de deur achter zich dicht.

Een paar tellen later ging hij weer open. Mamma stond in de deuropening, met haar vuisten op haar smalle heupen. De schouder-vullingen van haar zondagse jurk waren zo groot als in *Blade Runner* en raakten bijna de deurposten aan weerszijden. ‘Je liep altijd naar je kamertje als je verdriet had. Of kwaad was.’

Angie schoof opzij om plaats te maken. ‘En jij kwam altijd achter me aan.’

‘Dat moest ik van je vader. Dat heb je nooit geweten, hè?’ Mamma ging naast Angie zitten. Het oude matras boog door onder hun gewicht. ‘Hij kon er niet tegen als jij moest huilen. Die arme Livvy kon de longen uit haar lijf schreeuwen zonder dat hij het merkte.’

Maar jij... jij was zijn prinses. Eén traan van jou brak zijn hart al.' Ze zuchtte. Het was een zwaar geluid, vol teleurstelling en medeleven. 'Je bent achtendertig, Angela,' zei mamma. 'Het is tijd om volwassen te worden. Je pappa – God hebbe zijn ziel – zou het met me eens zijn geweest.'

'Ik weet niet eens wat dat betekent.'

Mamma sloeg haar arm om haar heen en trok haar naar zich toe. 'God heeft je een antwoord op je gebeden gegeven, Angela. Het is niet het antwoord dat je wilde, dus heb je het niet gehoord. Het is tijd om te luisteren.'

Angie schrok wakker. De koelte op haar wangen kwam door de tranen.

Ze had de babydroom weer gehad, de droom waarin Conlan en zij op tegenoverliggende stranden stonden. Tussen hen in, op de trillende uitgestrektheid van een blauwe zee, lag een klein in roze gewikkeld hoopje. Centimeter voor centimeter dreef het weg en verdween. Toen het weg was, bleven ze alleen achter, Conlan en zij, terwijl ze te ver uit elkaar stonden.

Het was dezelfde droom die ze al jaren had, terwijl haar man en zij van de ene spreekkamer naar de andere sjokten, de ene methode na de andere probeerden. Blijkbaar was zij een van de gelukkigen; in acht jaar was ze zwanger geweest van drie kinderen. Twee daarvan waren in een miskraam geëindigd; één – haar dochter Sophia – had maar een paar korte dagen geleefd. Dat was het einde geweest. Conlan noch zij had de moed om het opnieuw te proberen.

Ze schoof bij haar man vandaan, raapte haar roze chenille ochtendjas van de vloer en ging de slaapkamer uit.

De gang vol schaduwen lag voor haar. Rechts van haar was de muur bedekt met tientallen familiefoto's, allemaal in dikke mahoniehouten lijsten. Portretten van vijf generaties DeSaria's en Malones.

Ze keek de lange gang door naar de laatste, dichte deur. De koperen deurknop glinsterde in het maanlicht dat door het nabijgelegen raam kwam.

Wanneer was de laatste keer dat ze die kamer had durven binnengaan?

*God heeft je een antwoord gegeven... Het is tijd om te luisteren.*

Ze liep langzaam langs de trap en de lege logeerkamer naar de

laatste deur.

Daar haalde ze diep adem en zuchtte. Haar handen trilden toen ze de deur opendeed en naar binnen ging. De lucht was er zwaar, oud en bedompt.

Ze knipte het licht aan en deed de deur achter zich dicht.

De kamer was zo perfect.

Ze deed haar ogen dicht alsof het donker zou helpen. De zachte klanken van *Belle en het Beest* kwamen in haar hoofd, voerden haar terug naar de eerste keer dat ze de deur van deze kamer had dichtgedaan, zo veel jaren geleden. Het was nadat ze tot adoptie hadden besloten.

*We hebben een baby, mevrouw Malone. De moeder – een tiener – heeft uw man en u uitgekozen. Kom naar mijn kantoor, dan kunnen jullie haar ontmoeten.*

Het had Angie vier volle uren tot aan hun afspraak gekost om haar kleren uit te zoeken en haar gezicht op te maken. Toen Conlan en zij Sarah Dekker eindelijk in het kantoor van de advocaat ontmoetten, klikte het meteen tussen hen. *We zullen van je kind houden*, had Angie het meisje beloofd. *Je kunt ons vertrouwen*.

Zes heerlijke maanden lang hadden Angie en Conlan de pogingen opgegeven om zwanger te worden. Seks was weer leuk geworden; ze waren moeiteloos weer verliefd geworden. Het leven was goed geweest. Er was hoop in dit huis geweest. Ze hadden het met hun families gevierd. Ze hadden Sarah bij hen in huis genomen en hun hart met haar gedeeld. Ze waren naar iedere afspraak met de vroedvrouw met haar meegegaan. Twee weken voor ze uitgerkend was, was Sarah thuisgekomen met sjablonen en verf. Angie en zij hadden deze kamer geschilderd. Een hemelsblauw plafond en dito muren, vol bolle witte wolkjes. Een wit hek waar felgekleurde bloemen omheen slingerden en bijen en vlinders en elfjes die om hun kleurige bloemen fladderden.

Het eerste teken van rampspoed was gekomen op de dag dat Sarah haar eerste weeën kreeg. Angie en Conlan waren op hun werk geweest. Ze waren thuisgekomen in een leeg, te stil huis, zonder een bericht op het antwoordapparaat en zonder briefje op de keukentafel. Ze waren minder dan een uur thuis toen de telefoon ging.

Ze hadden samen ineengedoken bij de telefoon gezeten, hand in hand, en huilden van geluk toen ze van de geboorte hoorden. Het had een ogenblik geduurd voor de andere woorden tot hen door-



drongen. Zelfs nu nog kon Angie zich alleen maar flarden van het gesprek herinneren.

*Het spijt me zo —  
van gedachten veranderd  
terug bij haar vriendje  
houdt de baby*

Ze hadden de deur van deze kamer dichtgedaan en dichtgehouden. Eén keer per week waagde hun werkster zich naar binnen, maar Angie en Conlan nooit. Meer dan een jaar was deze kamer leeg blijven staan; een altaar voor de droom die ze ooit hadden. Ze hadden het allemaal opgegeven – de dokters, de behandelingen, de injecties en de procedures. Toen was Angie, als door een wonder, weer zwanger geraakt. Tegen de tijd dat ze vijf maanden zwanger was, hadden ze weer de moed gevonden om deze kamer binnen te gaan en hem te vullen met hun dromen. Ze hadden beter moeten weten.

Ze liep naar de kast en haalde er een grote kartonnen doos uit. Ze begon er een voor een voorwerpen in te stoppen, terwijl ze haar best deed geen herinneringen te verbinden aan ieder dingetje dat ze aanraakte.

‘Hé.’

Ze had de deur niet eens horen opengaan en toch was hij daar, in de kamer met haar.

Ze wist hoe gek het op hem moest overkomen dat zijn vrouw midden in de kamer zat, met een grote kartonnen doos naast zich. In de doos zaten al haar dierbare prulletjes – het bedlampje van Winnie-de-Poeh, het fotolijstje van Aladdin, de fonkelnieuwe verzameling boeken van Dr. Seuss. Het enige meubelstuk dat overgebleven was, was de wieg. Het beddengoed lag op de vloer ernaast, een kleurig stapeltje lichtroze flanel.

Ze draaide zich om en keek naar hem op. Er stonden tranen in haar ogen die haar blik vertroebelden, maar dat merkte ze nu pas. Ze wilde tegen hem zeggen hoe erg het haar speet; het was allemaal misgelopen tussen hen. Ze pakte een stapeltje roze lakentjes en streek erover. ‘Ik ben er gek van geworden,’ was het enige dat ze kon zeggen.

Hij ging naast haar zitten.

Ze wachtte tot hij iets zou zeggen, maar hij zat er maar en keek naar haar. Ze begreep het. Het verleden had hem voorzichtigheid

geleerd. Hij was net een dier dat zich aan zijn gevaarlijke omgeving heeft aangepast door zich roerloos en stil te houden. Door de vruchtbaarheidsmedicijnen en de geknakte dromen waren Angies emoties onvoorspelbaar geworden. 'Ik ben ons vergeten,' zei ze.

'Er is geen ons, Angie.' De lieve manier waarop hij het zei, brak haar hart.

Eindelijk. Een van hen had het aangedurfd het te zeggen. 'Ik weet het.'

'Ik wilde ook een baby.'

Ze slikte heftig terwijl ze probeerde haar tranen in bedwang te houden. Dat had ze de afgelopen paar jaar uit het oog verloren; Conlan droomde net zo goed van het vaderschap als zij naar het moederschap verlangde. Ergens was het op een gegeven moment allemaal om haar gaan draaien. Ze had zich zo sterk op haar eigen verdriet gericht dat dat van hem ondergeschikt was geworden. Het was zo'n besef dat haar zou blijven achtervolgen, dat wist ze. Ze was altijd gebrand geweest op succes in haar leven – haar familie noemde haar obsessief – en moeder worden was nog een doel geweest dat bereikt moest worden. Ze had eraan moeten denken dat het een teamsport was.

'Het spijt me,' zei ze opnieuw.

Hij nam haar in zijn armen en kuste haar. Het was het soort kus dat ze elkaar in jaren niet hadden gegeven.

Ze bleven lange tijd op die manier, innig verstrengeld, zitten.

Ze wou dat zijn liefde genoeg geweest was voor haar. Dat had het wel moeten zijn. Maar haar behoefte aan een kind was net een vloedgolf geweest, een overweldigende kracht waarin ze waren verdronken. Misschien had ze een jaar geleden nog boven kunnen komen. Maar nu niet. 'Ik hield van je...'

'Dat weet ik.'

'We hadden voorzichtiger moeten zijn.'

Later die avond, toen ze alleen in het bed lag dat ze samen gekocht hadden, probeerde ze zich het hoe en waarom te herinneren, de dingen die ze tegen elkaar gezegd hadden aan het einde van hun liefde, maar er kwam niets naar boven. Het enige wat ze zich echt kon herinneren was de geur van babypoeder en hoe hij klonk toen hij afscheid nam.

## 2

Het was verbijsterend hoeveel tijd het kostte om een leven te ontmantelen. Zodra Angie en Conlan eenmaal besloten hadden om een punt achter hun huwelijk te zetten, ging het om details draaien. Hoe alles in tweeën te delen, vooral ondeelbare dingen als huizen, auto's en harten. Ze waren maandenlang bezig met de bijzonderheden van een echtscheiding en eind september was alles rond.

Haar huis – nee, het was nu het huis van de Pedersons – was leeg. In plaats van slaapkamers en een design woonkamer en een keuken met een granieten werkblad had ze een aanzienlijk bedrag op de bank, een opslagruimte met vijftig procent van hun meubelen en een kofferbak vol koffers.

Angie ging op het stenen vloertje van de schouw zitten en keek uit over het glanzende goud van haar hardhouten vloeren.

Er lag blauwe vloerbedekking op de dag dat Conlan en zij in het huis trokken.

*Hardhout*, hadden ze tegen elkaar gezegd, terwijl ze glimlachten om de vlotheid waarmee ze met elkaar instemden en de kracht van hun droom. *Kinderen en vloerbedekking gaan slecht samen.*

Zo lang geleden...

De jaren in dit huis. Het voelde aan als een heel leven.

De bel ging.

Ze verstijfde onmiddellijk.

Maar het kon Con niet zijn. Hij had een sleutel. Bovendien was het vandaag niet zijn dag om te komen. Dit was haar dag om haar laatste spullen in te pakken. Na een huwelijk van veertien jaar moesten ze nu een rooster maken om apart in het huis te kunnen zijn waar ze samen gewoond hadden.

Ze kwam overeind en liep de woonkamer door om de deur open te doen.

Mamma, Mira en Livvy stonden er, tegen elkaar gedrukt onder het afdakje om uit de regen te blijven. Ze probeerden ook te glimlachen; geen van beide pogingen was echt geslaagd.

‘Een dag als vandaag,’ zei mamma, ‘is voor de familie.’ Ze kwamen als één man naar voren gedrongen. De geur van knoflook kwam uit een picknickmand aan Mira’s arm omhoog.

‘Focaccia,’ zei Mira toen ze Angies blik zag. ‘Je wéét dat eten alle ellende verdrijft.’

Angie merkte dat ze moest lachen. Hoe vaak in haar leven was ze niet uit school gekomen, overstuur over een of andere akelige opmerking, en had ze haar moeder horen zeggen, *Eet maar iets. Dan voel je je wel beter.*

Livvy schoof naast haar. Met een zwarte trui en superstrakke spijkerbroek zag ze eruit als Lara Flynn Boyle met een suikerspin-kapsel. ‘Ik heb twee scheidingen meegemaakt. Eten helpt écht niet. Ik heb geprobeerd haar over te halen om tequila in de mand te stoppen, maar je kent mamma.’ Ze kwam nog dichterbij. ‘Ik heb wel antidepressiva in mijn tas als je ze nodig hebt.’

‘Kom, kom,’ zei mamma terwijl ze de leiding nam. Ze dreef haar kuikens naar de lege woonkamer.

Op dat moment drukte het met zijn volle gewicht op Angie: het falen. Daar was haar familie, op zoek naar een plekje om te zitten in een leeg huis dat gisteren nog een thuis was.

Angie ging op de harde, koude vloer zitten. Het was nu stil in de kamer. Ze wachtten tot zij begon met praten. Zij moest het voortouw nemen en zij zouden haar volgen. Dat was wat familie deed. Het probleem was alleen dat Angie niets had om naartoe te gaan en niets om te zeggen. Op enige andere dag zouden haar zussen daar om gelachen hebben. Nu was het niet bepaald grappig.

Mira ging naast Angie zitten en schoof dicht naar haar toe. De klinknagels van haar gebleekte spijkerbroek schraapten over de vloer. Mamma volgde; ze ging op het stenen vloertje van de schouw zitten; Livvy ging naast haar zitten.

Angie keek naar hun bedroefde, meelevende gezichten en wilde het aan hen uitleggen. ‘Als Sophia was blijven leven –’

‘Hou op,’ zei Livvy op scherpe toon. ‘Daar schiet je niets mee op.’

Angies ogen prikten. Ze gaf bijna ter plekke aan haar pijn toe, liet zich erdoor overspoelen. Toen trok ze weer bij. Het had geen enkele zin om te huilen. Verdorie, ze had het grootste deel van het afgelopen jaar van haar leven in tranen doorgebracht en wat was ze ermee opgeschoten? ‘Je hebt gelijk,’ zei ze.

Mira nam haar in haar armen.

Dat was precies wat Angie nodig had. Toen ze zich losmaakte, en zich tegelijkertijd beveriger en rustiger voelde, zaten de vrouwen alledrie naar haar te kijken.

‘Mag ik even eerlijk zijn?’ zei Livvy, terwijl ze de mand opendeed en er een fles rode wijn uit haalde.

‘Absoluut niet,’ zei Angie.

Livvy negeerde haar. ‘Con en jij liggen al te lang met elkaar overhoop. Geloof me, ik weet alles van liefde die omslaat. Het was tijd om het op te geven.’ Ze begon de rode wijn in glazen te schenken. ‘Nu zou je ergens heen moeten gaan. Er even tussenuit gaan.’

‘Weglopen helpt niets,’ zei Mira.

‘Gelul,’ antwoordde Livvy, terwijl ze Angie een glas wijn aanbod. ‘Je hebt geld. Ga naar Rio de Janeiro. De stranden schijnen geweldig te zijn. En bijna naakt.’

Angie glimlachte. Het nijpende gevoel in haar borst nam een beetje af. ‘Dus ik moet een tanga kopen en met mijn in hoog tempo afzakkende kont lopen zwaaien?’

Livvy lachte. ‘Schat, het zou geen kwaad kunnen.’

Het daaropvolgende uur zaten ze in de lege woonkamer rode wijn te drinken en te eten, over gewone dingen te praten. Het weer. Het leven in West End. De operatie van tante Giulia.

Angie probeerde het gesprek te volgen, maar ze bleef zich afvragen hoe het toch zo met haar had kunnen lopen, alleen en kinderloos op haar achtendertigste. De eerste jaren van haar huwelijk waren zo goed geweest...

‘Dat komt omdat de zaken slecht gaan,’ zei Livvy terwijl ze nog een glas wijn voor zichzelf inschonk. ‘Wat kunnen we anders?’

Angie zweefde terug naar het hier en nu, verbaasd toen ze merkte dat ze er een paar minuten niet bij was geweest. Ze keek op. ‘Waar hebben jullie het over?’

‘Mamma wil het restaurant verkopen,’ zei Mira.

Angie ging rechtop zitten. ‘Wát?’ Het restaurant was het middelpunt van hun familie, het middelpunt van alles.

‘We zouden er vandaag niet over praten,’ zei mamma terwijl ze Mira een boze blik toewierp.

Angie keek van de een naar de ander. ‘Wat is er verdomme gaande?’

‘Niet vloeken, Angela,’ zei mamma. Ze klonk moe. ‘Het restaurant loopt slecht. Ik zie niet hoe we verder kunnen.’

‘Maar... het was pappa’s lust en zijn leven,’ zei Angie.

De tranen sprongen in de donkere ogen van haar moeder. ‘Dat hoef je me heus niet te vertellen.’

Angie keek naar Livvy. ‘Wat is er met de zaak aan de hand?’

Livvy haalde haar schouders op. ‘De economische recessie.’

‘DeSaria loopt al dertig jaar goed. Het kan niet –’

‘Je gaat óns toch niet vertellen hoe je een restaurant moet runnen, hè?’ snauwde Livvy terwijl ze een sigaret opstak. ‘Wat weet een tektschrijver er nou van?’

‘Creatief directeur. En het gaat om het runnen van een restaurant, niet een hersenoperatie uitvoeren. Je geeft gewoon mensen goed te eten tegen redelijke prijzen. Hoe moeilijk kan dat nou –’

‘Hou op, jullie,’ zei Mira. ‘Hier zit mamma niet op te wachten.’

Angie keek naar haar moeder, maar wist niet wat ze moest zeggen. Een familie die enkele ogenblikken geleden nog haar rots in de branding was, leek ineens gebarsten.

Ze vervielen in stilzwijgen. Angie dacht aan het restaurant... aan haar vader, die haar altijd aan het lachen had weten te maken, zelfs als ze het idee had dat haar hart zou breken... en aan de veilige wereld waarin ze allemaal opgegroeid waren.

Het restaurant was het plechtanker van hun familie; als ze het niet meer hadden, zouden ze misschien van elkaar vervreemden. En dat, het drijven op je eigen tij, was een eenzame manier van leven. Daar wist Angie alles van.

‘Angie zou kunnen helpen,’ zei mamma.

Livvy maakte een ongelovig geluid. ‘Ze weet helemaal niets van de zaak. Pappa’s prinsesje heeft nooit –’

‘Stil, Livvy,’ zei mamma terwijl ze naar Angie keek.

Angie begreep alles wat ze in die ene blik zag. Mamma bood haar een plek om zich te verstoppen voor de pijnlijke herinneringen in deze stad. Voor mamma was thuiskomen het antwoord op alle vragen. ‘Livvy heeft gelijk,’ zei Angie langzaam. ‘Ik weet niets van de zaak.’

‘Je hebt dat restaurant in Olympia geholpen. Het succes van jouw

campagne heeft in alle kranten gestaan,' zei Mira terwijl ze haar onderzoekend aankeek. 'Pappa heeft ons alle artikelen laten lezen.'

'Die Angie hem toegestuurd had,' zei Livvy terwijl ze rook uitblies.

Angie had dat restaurant inderdaad geholpen overeind te krabbelen. Maar het enige dat ervoor nodig was geweest was een goede reclamecampagne en wat geld voor de marketing.

'Misschien zóu je ons wel kunnen helpen,' zei Mira ten slotte.

'Ik weet het niet,' zei Angie. Ze was lang geleden uit West End weggegaan, in de zekerheid dat de hele wereld aan haar voeten lag. Hoe zou het voelen om terug te zijn?

'Je zou in het strandhuis kunnen gaan wonen,' zei mamma.

Het strandhuis.

Angie dacht aan het kleine huisje aan de woeste, winderige kust, en een stuk of wat dierbare herinneringen kwamen bij haar naar boven, de een na de ander.

Ze had zich daar altijd veilig en gekoesterd gevoeld. Beschermd.

Misschien kon ze daar weer leren glimlachen, op die plek waar ze als meisje zo gemakkelijk en zo vaak gelachen had.

Ze keek om zich heen, naar dit te lege huis dat zo vol verdriet was; het stond in een straat in een stad waar te veel slechte herinneringen aan verbonden waren. Misschien wás naar huis gaan wel het antwoord, in ieder geval voor een tijdje, tot ze erachter kwam waar ze nu thuishoorde.

Ze zou zich niet alleen voelen in het huisje; niet zoals in Seattle.

'Ja,' zei ze langzaam, terwijl ze opkeek. 'Ik zou een tijdje kunnen helpen.' Ze wist niet welke emotie op dat moment sterker was: opluchting of teleurstelling. Het enige dat ze wist was dit: ze zou niet alleen zijn.

Mamma glimlachte. 'Pappa heeft gezegd dat je op een dag naar ons terug zou komen.'

Livvy rolde met haar ogen. 'O, geweldig. De prinses komt terug om ons arme plattelandskielen te helpen het restaurant te runnen.'

Een week later was Angie onderweg. Ze was naar West End op weg gegaan op de manier waarop ze ieder project begon – op volle kracht voorwaarts. Eerst had ze haar baas van het reclamebureau gebeld en om verlof gevraagd.

Haar baas had er een beetje omheen gedraaid, verbaasd sputte-

rend. Er was geen enkel teken geweest dat ze ongelukkig was, totaal niet. *Als het je soms om een promotie te doen is —*

Daar had ze om gelachen en uitgelegd dat ze doodgewoon moe was.

*Moe?*

Ze moest ertussenuit. En ze had geen idee hoe lang. Tegen de tijd dat het gesprek met veel gedraai ten einde was gekomen, had ze eenvoudigweg ontslag genomen. Waarom niet? Ze moest een nieuw leven zien te vinden en dat kon ze moeilijk doen terwijl ze aan de rokken van het oude hing. Ze had een hoop geld op de bank en een heleboel verkoopbare vaardigheden. Zodra ze klaar was om weer in te voegen in het verkeer van het ware leven, kon ze altijd een andere baan vinden.

Ze probeerde er niet aan te denken hoe vaak Conlan haar gesmeekt had juist dit te doen. *Je gaat eraan kapot*, zei hij altijd. *Hoe kunnen we aan onze ontspanning toekomen als jij je altijd loopt af te beulen? De dokter zegt...*

Ze zette de muziek harder – iets ouds en moois – en drukte het gaspedaal dieper in.

De kilometers raasden voorbij, en elke daarvan voerde haar verder bij Seattle vandaan en dichterbij het stadje van haar jeugd.

Na een tijdje verliet ze de snelweg en volgde de groene bordjes met *Washington Stranden* naar West End.

Het kleine stadje verwelkomde haar. Het licht ketste af op straten en bladeren die nog nat waren van de regen. De gevels van winkels, die lang geleden felblauw en groen en lichtroze waren geschilderd om de impressie van een Victoriaans vissersdorp weer te geven, waren mettertijd verweerd tot een zilverachtige zachtheid. Terwijl ze door Front Street reed, dacht ze aan de parades op vier juli. Ieder jaar had de familie DeSaria zich verkleed en een vlag met *DeSaria's Restaurant* meegevoerd. Ze hadden snoepjes naar het publiek gooid. Angie had er een bloedhekel aan gehad, maar nu... nu moest ze er weemoedig om glimlachen en herinnerde ze zich de bulderende lach van haar vader. *Jij maakt deel uit van deze familie, Angela. Je loopt gewoon mee.*

Ze draaide haar raampje naar beneden en rook onmiddellijk de zoute geur van de zee, vermengd met die van naaldbomen. Ergens had een bakkerij zijn deuren opengezet. Er hing een zweempje kaneel in de lucht.



Het was druk op straat, maar niet afgeladen op deze namiddag in september. Waar ze ook keek, overal stonden mensen geanimeerd met elkaar te praten. Ze zag meneer Peterson, de apotheker, op straat voor zijn winkel staan. Hij zwaaide naar haar en zij zwaaide terug. Ze wist dat hij binnen enkele minuten naar de ijzerwarenhandel naast hem zou lopen en meneer Tannen zou vertellen dat Angie DeSaria terug was. Hij zou zijn stem dempen terwijl hij *Arm kind. Gescheiden, weet je, zei.*

Ze kwam bij een verkeerslicht – een van de vier in het stadje – en minderde vaart. Ze wilde linksaf slaan, naar het huis van haar ouders, maar de oceaan liet zijn lokroep horen en ze voelde dat ze er gehoor aan wilde geven. Bovendien was ze nog niet helemaal klaar voor het familiegedoe.

Ze sloeg rechtsaf en reed over de lange slingerweg het stadje uit. Links van haar was de Stille Oceaan; een door de wind gejaagd grijs zeil dat zich tot in het oneindige uitstreckte. Duinen en zeegras dat in de wind heen en weer zwaaide en wapperde.

Al na anderhalve kilometer van het stadje werd het een andere wereld. Er stonden hier maar weinig huizen. Zo hier en daar verwezen bordjes naar een zogenaamd vakantieverblijf of een verzameling strandhuisjes die boven de zee stonden, maar zelfs in dat geval was er vanaf de weg niets van te zien. Deze kuststrook, verborgen tussen de huizenhoge bomen in een afgelegen stadje tussen Seattle en Portland, was nog niet ‘ontdekt’ door de yuppies, en de meeste plaatselijke bewoners konden zich geen strandhuis veroorloven. En dus was het hier woest. Primitief. De oceaan liet bulderend van zich horen en herinnerde voorbijgangers eraan dat mensen ooit, niet zo heel lang geleden, geloofden dat er draken in de onbekende wateren leefden. Het kon soms stil zijn – dat was het verraderlijke – en op die momenten werden toeristen verleid tot een vals gevoel van veiligheid. Ze gingen in hun felgekleurde kajaks de golven op en peddelden heen en weer. Ieder jaar raakten er wel een paar van die toeristen gewoon vermist; alleen de felgekleurde kajaks kwamen terug.

Na een tijdje kwam ze bij een oude, roestige brievenbus waar *DeSaria* op stond.

Ze reed de hobbelige, ongeplaveide oprijlaan op. Reusachtige bomen drongen zich aan weerszijden aan haar op, belemmerden grotendeels het uitzicht op de hemel en hielden de zon helemaal tegen. Het land was overdekt met dennennaalden en hoge varens.

Er hing een nevel over de grond die de wereld een onmogelijk zachte aanblik gaf. Ze was de nevel vergeten, hoe hij er in de herfst iedere ochtend lag, opstijgend uit de aarde als een zucht die zichtbaar was gemaakt. Soms, als je 's ochtends vroeg ging wandelen, keek je naar beneden en kon je je eigen voeten niet eens zien. Als kind waren ze 's ochtends op zoek gegaan naar die nevel en maakten ze er een spelletje van om erdoorheen te schoppen.

Ze reed naar het huisje en stopte.

De thuiskomst was zo heerlijk en intens dat ze een plotselinge brok in haar keel wegslikte. Het huisje dat haar vader zelf had gebouwd, stond op een kleine open plek, omringd door bomen die al oud waren toen Lewis en Clark door dit gebied trokken.

De shingles, ooit cederrood, waren verweerd tot de kleur van wrakhout, zilverig zacht. De witte rand vormde nauwelijks een contrast.

Toen ze uit de auto stapte, hoorde ze de symfonie van haar zomers als kind – het geluid van de branding beneden, het gefluit van de wind door de bomen. Iemand was ergens aan het vliegeren. Het wapperende wop-wop voerde haar terug in de tijd.

*Kom eens, prinses. Help pappa eens die struiken snoeien...*

*Hé, Livvy, wacht eens! Ik kan niet zo hard lopen...*

*Mamma, zeg eens tegen Mira dat ze mijn marshmallows teruggeeft...*

Ze waren hier, al die leuke, boze, bitterzoete herinneringen die hun familiegeschiedenis vormden. Ze stond er in het waterige zonlicht, omringd door bomen, en zoog ze allemaal in, de herinneringen die ze vergeten was.

Daar bij die reusachtige windbreker waar een tiental kleinere planten ontsproot, had Tommy Angie voor het eerst gezoend... en geprobeerd haar te betasten. Daar bij het pomphuis was de allerbeste schuilplaats als je verstoppertje aan het doen was.

En daar, verborgen in de donkere schaduw van twee reusachtige ceders, was de varengrot. Twee zomers geleden hadden Conlan en zij alle nichtjes en neefjes hier mee naartoe genomen om te kamperen. Ze hadden een fort tussen de enorme varens gebouwd en deden net alsof ze piraten waren. Ze hadden die avond uitgebreide griezilverhalen verteld terwijl ze met zijn allen om een kampvuur zaten en marshmallows roosterden en *s'mores* – marshmallows met chocola tussen twee crackers – maakten.

Toen geloofde ze nog dat ze er op een dag met haar eigen kinderen zou komen...

Met een zucht sjouwde ze haar bagage het huis in. De begane grond was één groot vertrek – een keuken links, met botergele kastjes en een aanrecht van witte tegels; een klein eetgedeelte in de hoek (op de een of andere manier hadden ze met hun vijven aan dat kleine tafeltje zitten eten); en een woonkamer die de rest van de ruimte besloeg. Een enorme haard van rivierstenen besloeg de muur die op het noorden lag. Eromheen stonden twee blauwe banken met dikke kussens, een oude grenen salontafel en pappa's versleten leren stoel. Er was geen tv in het huisje. Die was er ook nooit geweest.

*Wij praten*, had pappa altijd gezegd wanneer zijn dochters klaagden.

'Hoi, pappa,' fluisterde ze.

Het enige antwoord was wind tegen de ruiten.

Tik. Tik. Tik.

Het was het geluid dat een schommelstoel maakte, op een hardhouten vloer, in een ongebruikte kamer...

Ze probeerde de herinneringen te vlug af te zijn, maar ze waren te snel. Ze voelde hoe haar zelfbeheersing wegglipte. Bij iedere ademhaling leek het alsof de tijd voortmarcheerde, zich van haar verwijderde. Haar jeugd verliet haar, zo ongrijpbaar als de lucht die ze 's nachts in haar eenzame bed inademde.

Ze slaakte een diepe zucht. Ze was stom geweest om te denken dat het hier anders zou zijn. Waarom zou het? Herinneringen leefden niet op straat of in steden. Ze stroomden door het bloed, klopten mee op je hartslag. Ze had ze allemaal met zich meegenomen, ieder verlies en iedere pijn. Het gewicht was bijna te zwaar om te tillen en putte haar uit.

Ze liep de trap op en ging de oude slaapkamer van haar ouders binnen. De lakens en dekens waren natuurlijk van het bed gehaald, ongetwijfeld in een doos in de kast opgeborgen, en het matras was stoffig, maar het kon Angie niet schelen. Ze kroop op het bed en rolde zich op tot een bal.

Het was uiteindelijk toch niet zo'n goed idee geweest om thuis te komen. Ze deed haar ogen dicht terwijl ze naar de bijen luisterde die buiten voor haar raam zoemden en probeerde in slaap te vallen.

De volgende ochtend werd Angie met de zon wakker. Ze staarde

naar het plafond terwijl ze keek hoe een dikke zwarte wolfsspinn web spon.

Haar ogen voelden branderig en opgezet aan.

Ze had opnieuw haar matras met herinneringen besproeid.

Het was genoeg geweest.

Het was een besluit dat ze het afgelopen jaar al honderd keer genomen had. Dit keer was ze vastbesloten het te menen.

Ze deed de koffer open, vond schone kleren en liep naar de badkamer. Na een warme douche voelde ze zich weer mens. Ze deed haar haar in een paardenstaart, trok een vale spijkerbroek en een rode coltrui aan en griste haar tas van de tafel. Ze wilde net op weg naar het stadjie gaan toen ze toevallig uit het raam keek.

Buiten zat mamma op een omgevallen boomstam aan de grens van hun stukje grond. Ze zat tegen iemand te praten, terwijl haar handen van die woeste gebaren maakten waar Angie zich als kind zo voor gegeneerd had.

De hele familie was ongetwijfeld in een woordenstrijd verwickeld over de vraag of Angie enig nut voor het restaurant kon hebben. Na gisteravond vroeg ze het zich ook af.

Ze wist dat zodra ze op de veranda stapte, al die stemmen die zich fel betogend verhieven zouden klinken als een grasmaaier. Ze zouden een uur kibbelen over de voors en tegens van Angies terugkeer.

Haar mening zou er nauwelijks toe doen.

Ze bleef bij de achterdeur staan en verzamelde moed. Met een geforceerde glimlach deed ze de deur open en ging naar buiten terwijl haar blik de menigte zocht.

Er was hier niemand anders dan mamma.

Angie liep de tuin door en ging op de boomstam zitten.

‘We wisten wel dat je vroeg of laat zou komen,’ zei mamma.

‘We?’

‘Je pappa en ik.’

Angie zuchtte. Dus haar moeder praatte nog steeds tegen pappa. Verdriet was iets dat Angie maar al te goed kende. Ze kon het haar moeder moeilijk kwalijk nemen dat ze hem weigerde los te laten. Toch kon ze er niets aan doen dat ze zich afvroeg of dit iets was om je zorgen over te maken. Ze legde haar hand op die van haar moeder. De huid was los en zacht. ‘En, wat heeft hij te zeggen over het feit dat ik weer thuis ben?’

Mamma zuchtte duidelijk opgelucht. ‘Je zussen willen me naar

een dokter sturen. Jij vraagt me wat pappa te zeggen heeft. O, Angela, ik ben blij dat je thuis bent.' Ze sloeg haar arm om Angie en trok haar tegen zich aan.

Voor het eerst was mamma niet tot in de puntjes verzorgd en bedolven onder de kleren. Ze droeg alleen een gebreide trui en een oude Jordache-spijkerbroek. Angie voelde hoe mager ze geworden was en het baarde haar zorgen. 'Je bent nog meer afgevallen,' zei ze terwijl ze zich losmaakte.

'Ja, natuurlijk. Zevenenveertig jaar lang eet ik samen met mijn man. Alleen is zwaar.'

'Dan gaan jij en ik samen eten. Ik ben ook alleen.'

'Blijf je?'

'Wat bedoel je?'

'Mira denkt dat je iemand nodig hebt die voor je zorgt en een plek waar je een paar dagen tot rust kunt komen. Een restaurant leiden dat in moeilijkheden verkeert is niet makkelijk. Ze denkt dat je over een dag of twee wel weer weg bent.'

Angie voelde dat Mira voor anderen in de familie sprak, en dat verbaasde haar niets. Haar zus begreep het soort dromen niet waardoor een meisje op zoek ging naar een ander leven... of de pijn waardoor ze zich omdraaide en terug naar huis ging. De familie was altijd bezorgd geweest dat Angies ambities op de een of andere manier te scherp waren, dat ze zich eraan zou snijden. 'Wat denk jij?'

Mamma beet op haar lip, kauwde erop op een manier die net zo vertrouwd was als het geluid van de zee. 'Pappa zegt dat hij twintig jaar heeft gewacht tot jij zijn oogappel – zijn restaurant – zou overnemen en hij wil niet dat iemand je een strobreed in de weg legt.'

Angie glimlachte. Dat was zo typisch pappa. Een seconde lang geloofde ze bijna dat hij hier bij hen was, in de schaduw van zijn geliefde bomen.

Ze zuchtte terwijl ze wenste dat ze zijn stem nog eens kon horen, maar er was alleen het geluid van de oceaan die bulderend op het zand sloeg. Ze kon er niets aan doen dat ze aan de afgelopen nacht moest denken en aan alle tranen die ze vergoten had. 'Ik weet niet of ik al sterk genoeg ben om je te helpen.'

'Hij zat hier zo graag naar de oceaan te kijken,' zei mamma terwijl ze tegen haar aan leunde. '*We moeten wat aan die trap doen, Maria.* Dat was iedere zomer het eerste wat hij zei.'

'Heb je me gehoord? Vannacht... heb ik het moeilijk gehad.'

‘We brachten iedere zomer een hoop veranderingen aan. Dit huis was nooit twee jaar achter elkaar hetzelfde.’

‘Dat weet ik, maar –’

‘Het begon altijd met dat ene ding. Alleen iets aan de trap doen.’

‘Alleen de trap, hè?’ zei Angie terwijl ze eindelijk glimlachte. ‘De langste reis begint met één stap en dat soort dingen.’

‘Sommige gezegdes zijn gewoon waar.’

‘Maar als ik nou niet weet waar ik moet beginnen?’

‘Dat komt wel.’

Haar moeder sloeg een arm om haar heen. Zo zaten ze lange tijd, tegen elkaar aan leunend terwijl ze naar de zee keken. ‘Hoe wist je trouwens dat ik hier was?’

‘Meneer Peterson zag je door het dorp rijden.’

‘En zo begint het.’ Angie glimlachte, terwijl ze dacht aan de draden van het web dat de bewoners van dit stadje met elkaar verbond. Op een keer, tijdens de schoolreünie, had ze Tommy Matucci zijn hand op haar achterste laten leggen; het nieuws had mamma bereikt voor het bal afgelopen was. Als meisje had Angie zo’n hekel aan dat dorpsgevoel gehad. Nu vond ze het fijn te weten dat mensen aandacht aan haar schonken.

Ze hoorde een auto de oprijlaan oprijden. Ze keek achterom naar het huis. Een felgroene bestelwagen reed de tuin in.

Mira stapte uit. Ze droeg een gebleekte tuinbroek en een oud T-shirt met Metallica erop. Ze hield een stapel ordners in haar armen. ‘Geen beter moment dan het heden om te beginnen,’ zei ze. ‘Maar je moet ze wel snel doornemen – voor Livvy zich realiseert dat ze weg zijn.’

‘Zie je wel?’ zei mamma terwijl ze naar Angie glimlachte. ‘Familie laat je altijd zien waar je moet beginnen.’